

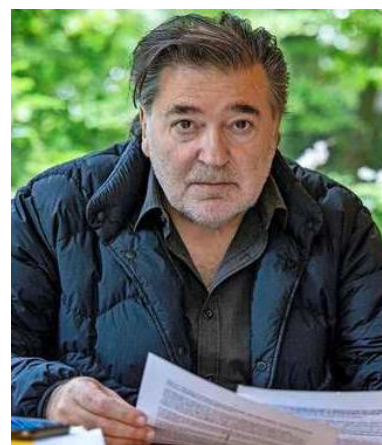
De Telegraaf

Leon de Winter schetst dystopisch toekomstbeeld in nieuwe roman

Door PAOLA VAN DE VELDE

25 okt. 2022 in CULTUUR

De toekomst ziet er niet rooskleurig uit in de nieuwe roman van Leon de Winter. Op 2 augustus 2040 slaat de vlam in de pan in Noord-Brabant. Na de dood van een jonge vrouw bij een opvangcentrum voor asielzoekers komt de bevolking in opstand. „Ik voel me als schrijver soms net een antropoloog of een actuele historicus”, zegt de auteur, tevens columnist van deze krant en fabrikant van koolhydraatarme frites die zijn naam dragen.

De demonstraties, deze Dagen van de Waanzin, die De Winter beschrijft in Het lied van Europa, monden uit in een ruim twee weken durende orgie van geweld en totale anarchie in diverse Europese steden. Met honderden doden en duizenden gewonden als gevolg. De autoriteiten houden journalist Nico Levi verantwoordelijk voor de bloedige chaos. Als blogger zou hij 'haatpraaf' en 'desinformatie' verspreid hebben. Terwijl het enige wat Nico Levi zoekt, is de waarheid. En vergelding voor zijn door zinloos geweld omgekomen zoon.

Leon de Winter (68), bekend van bestsellers als Zoeken naar Eileen W., Hoffman's honger en Geronimo, is een echte nieuwsjunkie. Gretig neemt hij dagelijks diverse kranten en tijdschriften tot zich en struint hij het internet af. Politiek, economie, misdaad en cultuur, alles wil hij volgen. „Omdat ik alles wil begrijpen van onze tijd.” In zijn romans mag hij graag persoonlijke tragedies van zijn hoofdpersonen koppelen aan grote maatschappelijke ontwikkelingen. „Ook in Het lied van Europa dat deze week uitkomt, pas ik dat stramien weer toe. Met wraak als de rode draad, een klassiek thema.”

Artikel

Het was een artikel uit de Britse krant The Guardian dat hem op het idee bracht van zijn jongste roman. „Verslaggeefster Elizabeth Day ging daarin terug naar het Tunesische woestijnstadje waar in december 2010 de Arabische Lente was begonnen met de zelfmoord van Mohammed Bouazizi. Een illegale fruitverkoper die zichzelf in de brand stak nadat hij in zijn gezicht was geslagen door een politieagente. Day ontdekte dat er meteen allerlei narratieven rond gingen. De revolutie creëerde zijn eigen mythes. De werkelijkheid deed er niet meer toe.”

Dat verhaal prikkelde De Winters fantasie. „Wow, wat een gegeven dacht ik. Hoe zou een Europese Lente eruit zien? Hoe zou hier die vlam kunnen ontstaan die de boel laat exploderen? Toch, benadrukt hij, is dit boek geen antwoord op de huidige onvrede en onrust in ons land. „De werkelijkheid is naar mijn boek toegekomen. Want toen ik in 2016, aan deze roman begon was er nog geen pandemie, geen stikstof- of klimaatcrisis, geen oorlog in Oekraïne en beschikten we nog over voldoende gas en elektriciteit.”

De Telegraaf

„Of ik daar als schrijver blij mee ben, dat de realiteit naar mijn boek toe kruipt? Nee, want het liefst wil ik een hele saaie samenleving. Eentje waarin niets gebeurt waarvan ik wakker hoef te liggen. Een tijd, zoals ik mij de jaren negentig herinner. Toen de juiste bestuurders op het juiste moment na de val van de Muur aan de macht waren. En wij dachten: wat kan ons nog gebeuren? Tja, daar heb ik mij uiteindelijk danig in vergist. Wij allemaal.”

Dwarse puber

Het werd uiteindelijk Noord-Brabant, waar De Winter het lont in het kruidvat laat steken. De provincie waar zijn wieg stond. „Mijn vader - een Joodse marktkoopman die volgens zeggen een uitbundige verhalenverteller was - stierf toen ik elf jaar was. Daarna werd ik een dwarse puber, die een paar jaar niet wilde deugen. Pas in Waalwijk in een klas vol 'kneuzen', kinderen die van andere scholen weggestuurd waren, ben ik getemd door de beste docenten die weigerden ons op te geven.”

„Die mooie streek van mijn jeugd wilde ik een plek in de Nederlandse letteren geven”, zegt hij. „Ik houd van Brabant. Brabanders zijn vrijgevochten, eigenzinnige types, die minstens zo direct zijn als de mensen boven de rivieren. De plattelandsarmoede, zo weet ik ook uit eigen ervaring, is er nog nabij. Het zit in hun botten. Ze hebben voor hun huidige rijkdom gezwoegd. En zijn zich daarom, misschien meer dan anderen, bewust van hun welvaart en de kwetsbaarheid van hun bezittingen. Ze zijn bereid om voor hun verworvenheden te vechten.”

In de dystopische toekomst die De Winter schetst, wordt het recht op privacy beschouwd als iets decadents. De overheid controleert bijna alles: suiker, vet en alcoholconsumptie zijn aan banden gelegd. De co2-belasting op vlees is zo hoog dat er hooguit een keer per week nog vlees op het menu staat. „Allemaal ingevoerd vanuit goede bedoelingen”, concludeert de schrijver. „Maar toch knaagt het aan mijn idee van persoonlijke vrijheid.”

Europa, de iconische Russische vrouw uit de titel van het boek, verwijst natuurlijk ook naar ons continent. „Zij noemt zich kortweg Ropa, omdat ze de rijke geschiedenis en het belang die aan haar naam kleven niet kan dragen. Wij Europeanen kunnen dat eigenlijk ook niet. De toenemende macht van Brussel en de EU is niet het antwoord op onze problemen en crises. Want daarmee dreigen we de unieke diversiteit van Europa te verliezen. Die moeten we juist koesteren.”

Onvrede

'Liever laat ik gebouwen afbranden, dan mijn vrijheid', blogt Levi. „Dat zijn Nico's woorden, niet de mijne. Ik wil geen geweld prediken, geen opstand uitlokken, ik wil slechts laten zien waartoe onvrede en woede die zo lang worden opgekropt kunnen leiden. Daarnaast wil ik dwarsliggen, andere stemmen laten klinken, die bijdragen aan bezinning en de vernieuwingskoorts, waarin we nu verkeren, afzwakken. Er is immers zoveel te verdedigen. We wonen in misschien wel het beste land ter wereld. Beter dan de Nederlandse verzorgingsstaat gaat het niet worden.”